

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

DÖKMECİ / TÜRKİYE

Başvuru no. 74155/14

KARAR

STRAZBURG

6 Aralık 2016

Kesinleştiği Tarih

24/04/2017

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşmiştir ve bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

DÖKMECİ / TÜRKİYE

Dökmeci / Türkiye davasında,*Başkan*

Julia Laffranque,

Hâkimler

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Valeriu Grițco,

Ksenija Turković,

Jon Fridrik Kjølbro,

Georges Ravarani

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 15 Kasım 2016 tarihinde gerçekleştirdiği müzakereler neticesinde, anılan tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, bu devletin vatandaşı olan Abdullah Dökmeci'nin ("başvuran") 13 Kasım 2014 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu (74155/14 no.lu) başvuru bulunmaktadır.

2. Başvuran, Mersin Barosu'na bağlı Avukat, A. Aktay ve U.Ç. Aktay tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuran özellikle kamulaştırma bedelinin yetersizliğinden ve bu bedelin uğradığı değer kaybından şikâyet etmektedir.

4. 20 Mart 2015 tarihinde kamulaştırma bedelinin yetersiz olması ve değer kaybına uğraması bunun yanı sıra başvuranın bilirkişi incelemelerinde bulunamamasına ilişkin şikâyetler Hükümete tebliğ edilmiş ve Mahkeme

İçtüzüğü'nün 54. maddesinin 3. fıkrası uyarınca başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuran 1932 yılında doğmuş ve Karaman'da ikamet etmektedir.

6. Başvuran, Karaman Ermenek'te bulunan 26988 m² yüzölçümlü taşınmazın malikidir. Söz konusu taşınmaz tapuya, tarla olarak tescil edilmiştir.

7. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2002 yılında, Ermenek Barajı ve Hidroelektrik Santrali Projesi'nin inşa edilmesini onaylamıştır. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ("idare"), 2006 yılında, söz konusu projenin yapılmasında kamu yararının bulunduğuna karar vermiştir. Başvuran, bu projeden etkilenen mülkiyet sahipleri arasında yer almaktaydı.

A. Acele kamulaştırma usulü

8. Bakanlar Kurulu, Resmi Gazete'de 31 Ocak 2009 tarihinde yayınlanan kararı ile henüz olağan usule göre kamulaştırılmayan söz konusu projeye ilgili taşınmazların, Kamulaştırma Kanunu'nun 27. maddesinde öngörülen acele kamulaştırma usulüne göre kamulaştırılmasına karar vermiştir.

9. İdare, söz konusu hükme dayanarak, 10 Şubat 2009 tarihli bir dilekçe ile Ermenek Asliye Hukuk Mahkemesine ("Asliye Hukuk Mahkemesi") başvurmuştur.

10. Asliye Hukuk Mahkemesi hâkimi 1 Nisan 2009 tarihinde, altı kişilik bir bilirkişi heyeti, bir fotoğrafçı, köy muhtarı ve idarenin avukatı eşliğinde keşif yapmıştır. Fotoğraflar çekilmiş ve keşfin ardından tutanak

DÖKMECİ / TÜRKİYE

düzenlenmiştir. Acele kamulaştırma usulünde, mülkü kamulaştırılan kişinin bilirkişi keşfi sırasında bulunması öngörülmemektedir.

11. Bilirkişiler 7 Nisan 2009 tarihinde raporlarını teslim etmişlerdir. Bu rapora göre, taşınmaz üzerinde beş yıllık ceviz ağaçları bulunmakta ve taşınmazın değeri ise 168.961 Türk lirasıdır. Bilirkişiler, ihtilaflı taşınmazın normal bir şekilde işletilmesi halinde getireceği yıllık net geliri hesaplamak için 2009 yılına ait tarım verileri henüz açıklanmamış olması nedeniyle 2008 yılına ait verileri dikkate almışlardır.

12. Asliye Hukuk Mahkemesi 11 Haziran 2009 tarihinde, el koyma bedelini bilirkişilerin hesapladığı şekliyle belirlemiş ve ihtilaflı taşınmazın acele kamulaştırılmasına karar vermiştir. Başvurana kamulaştırma bedeli ödenmiş ve idarenin taşınmazı almasına izin verilmiştir.

B. Olağan kamulaştırma usulü

13. İdare, 17 Mayıs 2010 tarihinde, Asliye Hukuk Mahkemesine bu defa kamulaştırma bedelinin, Kamulaştırma Kanunu'nun 10. maddesinde öngörülen olağan kamulaştırma usulüne göre belirlenmesi için dava açmıştır.

14. Asliye Hukuk Mahkemesi hâkimi, 24 Şubat 2011 tarihinde, ihtilaflı taşınmazın değerinin tespit edilmesi amacıyla bir bilirkişi heyeti eşliğinde taşınmaz başında keşif düzenlemiştir. Bilirkişiler keşif esnasında, başvurana ait taşınmazın baraj sularının altında kaldığını tespit etmişlerdir. Bilirkişiler 27 Şubat 2001 tarihli raporlarında, acele kamulaştırma usulü kapsamında gerçekleştirdikleri keşif sırasındaki tespitlere ve dosyada bulunan diğer unsurlara dayanarak, Asliye Hukuk Mahkemesine başvurulduğu tarihte, taşınmazın değerinin 377.277 Türk lirası olduğunu tespit etmişlerdir. Bilirkişiler söz konusu tutarı belirlerken, Kamulaştırma Kanunu'nun 11. maddesinin f) bendini dayanak olarak almışlar ve ihtilaflı taşınmazın olduğu gibi kullanılması halinde getireceği yıllık net geliri ise 2010 yılı tarım verilerini dikkate alarak hesaplamışlardır. Bilirkişiler bu hesaplamayı,

DÖKMECİ / TÜRKİYE

Ermenek İlçe Tarım Müdürlüğü dışında diğer altı komşu ilçenin tarım verilerini de dikkate alarak yapmışlardır. Bilirkişiler, Yargıtay içtihadı doğrultusunda hareket ederek, komşu ilçelerdeki veriler arasından yüksek gelir getiren ürünlere ilişkin verileri (işletme gideri brüt gelirin % 40'ından düşük olan verileri) hesaplama dışı bırakmışlardır. Bilirkişiler, kamulaştırma bedelini hesaplarken, beş yaşında olduğunu tahmin ettikleri taşınmaz üzerine dikili ceviz ağaçlarının değerini de dikkate almışlardır.

15. Bilirkişilerin önerdiği tazminatın yetersiz olduğunu düşünen başvuran, söz konusu bilirkişi raporuna itiraz etmiştir. Başvuran bu bağlamda, taşınmazı için kabul edilen hukuki niteliğe itiraz etmiş ve kendisine göre, tazminat tutarının ciddi bir şekilde azalmasına neden olan hesaplama yöntemini eleştirmiştir. Başvuran ayrıca, acele kamulaştırma usulü çerçevesinde tespit edilen ceviz ağaçlarının yaşının mahkemeye başvuru tarihi dikkate alınarak güncellenmesini talep etmiştir.

16. Asliye Hukuk Mahkemesi, bilirkişi heyetinden yalnızca söz konusu ağaçların yaşıyla ilgili ek bilirkişi raporu talep etmiştir. Heyet, Asliye Hukuk Mahkemesine başvurulduğu tarihte ağaçların altı yaşında olduğunu ve taşınmazın değeriyle ilgili tahminini 377.489 Türk lirasına çıkarmıştır.

17. Asliye Hukuk Mahkemesi, 3 Şubat 2012 tarihinde, yukarıda belirtilen tutarı kamulaştırma bedeli olarak belirlemiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi, acele kamulaştırma davası kapsamında, başvurana daha önceden 168.961 Türk lirası ödendiğini tespit etmiş ve geri kalan 208.527 Türk lirasının idare tarafından ödenmesini emretmiştir.

18. Başvuran, temyiz başvurusunda bulunmuştur. Başvuran, kamulaştırma bedelinin taşınmazının gerçek değerini yansıtmadığını ileri sürmüş ve tazminat hesaplama yöntemine itiraz etmiştir. Başvuran, 10 Şubat 2009 tarihi itibarıyla idare tarafından taşınmazına el konulduğunu ve tazminata bu tarihten, karar tarihi olan 17 Şubat 2012 tarihine kadar, Anayasa'nın 46. maddesi tarafından öngörülen en yüksek oranda faizin uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Başvuran, bahçesindeki ceviz

ağaçlarının meyve vermek için çok genç olduğuna dair mahkemenin tespitine de itiraz etmekte ve mahkemenin bu bağlamda, bölgedeki ceviz ağaçlarının sekizinci yıllarında meyve vermeye başladığına dair Ermenek İlçe Tarım Müdürlüğü tarafından gönderilen bilgileri dayanak almasını eleştirmiştir.

19. Yargıtay, 11 Ekim 2012 tarihinde ilk derece mahkemesinin kararını onamış ve 1 Nisan 2013 tarihinde ise karar düzeltme talebini reddetmiştir.

20. Başvuran, 4 Haziran 2013 tarihinde, adil yargılanma hakkının ve de mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürerek Anayasa mahkemesi önünde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvuran, Kamulaştırma Kanunu'nda, tarım arazilerinin işletmesinden elde edilecek net gelirin belirlenmesine yarayacak hesaplama yönetiminin yeteri kadar açık olmadığını ileri sürmüştür; başvuran bu bağlamda, hukuki güvenlik ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir. Başvuran ayrıca, 2006 yılında komşu ilçelerin tarımsal verilerini dâhil eden ve yüksek verimli tarım ürünlerini tazminatın hesaplanmasında dikkate almayan Yargıtay'ın, kamulaştırma bedelini hesaplama yöntemini değiştirmesi nedeniyle şikâyet etmiştir. Başvuran, yerel mahkemelerin uyguladığı hesaplama yöntemi yüzünden kamulaştırma bedelinin, kamulaştırılan taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığını iddia etmiştir. Başvuran ayrıca, kamulaştırma işleminin uzun sürmesine rağmen kamulaştırma bedeline gecikme faizinin uygulanmamasından şikâyet etmiştir. Başvuran, yerel mahkemelerin Anayasa'nın 46. maddesini uygulanması gerektiği kanaatindeydi. Diğer taraftan başvuran, projenin 2002 yılında onaylanmış olması ve idarenin olağan kamulaştırma yapmak için uzun bir zamana sahip olması nedeniyle idarenin acele kamulaştırma usulüne başvurmasının doğru olmadığını ileri sürmektedir. Başvuran son olarak, idarenin acele kamulaştırmadan bir yıl sonra olağan kamulaştırma usulünü başlattığını ancak bu süre zarfında taşınmazın baraj suları altında kalması nedeniyle kamulaştırılan taşınmazın bilirkişilerce yeniden incelenme olasılığının ortadan kalktığını belirtmiştir.

21. İki hâkimden oluşan Anayasa Mahkemesi Komisyonu, 27 Mayıs 2014 tarihinde, başvuranın başvurusunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi öncelikle, yargılama süresinin aşırı uzun olmadığına kanaat getirmiştir. Anayasa Mahkemesi, şikâyetlerin geri kalan kısmının, mülkiyet hakkıyla ilgili olduğu kanaatine varmıştır. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi, kamulaştırma bedelinin miktarı ve faiz uygulanmamasına ilişkin şikâyetleri ayrı olarak incelemeye karar vermiştir.

22. Anayasa Mahkemesi, tazminat miktarıyla ilgili olarak, Kamulaştırma Kanunu'nun 11. maddesinin f) bendinde yer alan mevkii kelimesinin benzer iklim koşulları ve arazi yapısı nedeniyle benzer özelliklere sahip geniş toprak parçaları anlamında kullanıldığını ve bu kelimenin her zaman ilçe düzeyinde bir alan anlamına gelmediğini tespit etmiştir. Anayasa Mahkemesi daha sonra, Yargıtay'ın 25 Mayıs 2006 tarihli kararında, 2002 yılında baraj inşaatı projesi ilan edildikten sonra Ermenek İlçe Tarım Müdürlüğü tarafından sunulan tarımsal getiri verilerinin önceki yıllarda sabit bir seyir izlemesine rağmen bu verilerin anlaşılmayacak derecede artış gösterdiğini tespit ettiğini belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay tarafından 2003 yılından sonra gerçekleştirilen kamulaştırmalarda Ermenek ilçesine ait veriler dışında çevre ilçelerin verilerinin de dikkate alınmasına yönelik bir yaklaşım benimsediğini tespit etmiştir. Anayasa Mahkemesi, bu hesaplama yönteminin 2006 yılından itibaren istikrarlı bir şekilde kullanıldığını ve bu nedenle de bu yöntemin öngörülebilir olduğunu ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra, Anayasa Mahkemesi, tazminat tutarına ilişkin şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğunu tespit etmiştir.

23. Gecikme faizinin uygulanmamasıyla ilgili şikâyet hakkında Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 46. maddesinde öngörülen faiz oranının sadece kesinleşip de ödenmeyen kamulaştırma bedelleri için uygulandığı için başvuranın söz konusu maddede öngörülen faiz oranının uygulanması gerektiğine dair bir iddiada bulunamayacağını kaydetmiştir. Nitekim somut olayda böyle bir durum söz konusu değildir.

24. Anayasa Mahkemesi, kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğramasıyla ilgili olarak, kanun koyucunun, kamulaştırma bedelinin tespitine ilişkin yargılamanın dört ay içinde sonuçlanmaması halinde, kanuni faiz oranlarının uygulanmasını öngörerek Kamulaştırma Kanunu'nun 10. maddesini değiştirdiğini belirtmiştir. Mevcut davanın yasal değişiklikten önce sonuçlanmış olması nedeniyle Anayasa Mahkemesi, bu kanunun somut olaya uygulanmadığını ve başvurana verilen kamulaştırma bedeline faiz işletilmediğini belirtmiştir.

25. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi, kamu yararı gereklilikleri ile başvuranın temel haklarının korunmasına ilişkin yükümlülükler arasındaki adil dengenin korunup korunmadığının ve ilgiliye orantısız ve aşırı bir yük yüklenip yüklenmediğinin araştırılması gerektiği kanaatine varmıştır.

26. Anayasa Mahkemesi, kamulaştırma bedelindeki önemli değer kaybını giderecek nitelikte faizlerin uygulanmamasının, gerçekten de mülkiyet hakkına yapılacak müdahalenin ölçülü olmasını gerektiren Anayasa'nın 13 ve 15. maddelerine aykırı olacağını değerlendirmiştir. Anayasa Mahkemesi bununla birlikte, makul olarak görülebilecek küçük değer kayıplarının, başvurana aşırı bir yük getirmeyeceği ve bu durumun kamu yararı ile başvuranın mülkiyet hakkı arasındaki adil dengeyi bozacak nitelikte olmayacağı kanaatine varmıştır. Anayasa Mahkemesi ayrıca, *Arabacı/Türkiye* ((kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 65714/01, 7 Mart 2002) ve *Kurtuluş/Türkiye* ((kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 24689/06, 28 Eylül 2010) davalarına atıfta bulunarak, ödenen meblağ ile kamulaştırma bedelinin tamamı arasındaki küçük farkların hesaplama yönteminden kaynaklanabilecek bir hata payı olarak yorumlanabileceğini hatırlatmıştır.

27. Öte yandan Anayasa Mahkemesi, başvuranın kamulaştırma bedeline ilişkin ödemeyi iki aşamada aldığını tespit etmiştir. İlk kısmını acele kamulaştırma usulü sonunda ve geri kalan kısmını ise olağan kamulaştırma usulü sonunda almıştır. Böylece başvurana, 11 Haziran 2009 tarihli kararın

DÖKMECİ / TÜRKİYE

ardından 168.961 Türk lirası ve 3 Şubat 2012 tarihinde ise 208.527 Türk lirası ödenmiştir. Anayasa Mahkemesi, tazminatın ikinci kısmının, mahkemeye başvurunun yapıldığı tarih ile (17 Mayıs 2010) tazminatın ödendiği tarih (3 Şubat 2012) arasında yaklaşık % 14 oranında değer kaybına uğradığını gözlemlemiştir. Anayasa Mahkemesi, müdahalenin orantılı olup olmadığı hususunda bir sonuca varmak için tazminatın ikinci kısmının, toplam tazminat tutarına göre uğradığı değer kaybının dikkate alınması gerektiğine kanaat getirmiştir. Anayasa Mahkemesine göre, bu değer kaybını sadece ek tazminata göre hesaplamak yanıltıcı sonuçlara neden olabilmektedir.

28. Anayasa Mahkemesi, tazminatın bu ikinci kısmının uğradığı değer kaybının toplam kamulaştırma bedeline oranının (377.489 TL) % 7,7 olduğunu tespit etmiştir. Anayasa Mahkemesi, bu orandaki bir değer kaybının başvuran üzerine orantısız ve aşırı bir yük getirmediğini saptamıştır. Öte yandan, başvuranın kamulaştırma bedelinin bir kısmını olağan kamulaştırma usulünde yaklaşık on bir ay önce alarak, tasarruf etme ve yatırıma dönüştürme imkânına sahip olduğu düşünüldüğünde % 7,7'lik değer kaybının başvuran üzerinde meydana getirdiği yük daha da hafiflemiştir. Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi, faizin uygulanmamasına ilişkin şikâyetin de açıkça dayanaktan yoksun olduğu kanaatine varmıştır.

29. Anayasa Mahkemesinin kararı, başvuranın avukatına 14 Mayıs 2014 tarihinde tebliğ edilmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMASI

A. 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu

30. 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun ilgili maddeleri *Yetiş ve diğerleri/Türkiye* (No. 40349/05, §§ 22-26, 6 Temmuz 2010) davasında açıklanmıştır.

DÖKMECİ / TÜRKİYE

31. 30 Nisan 2013 tarihinde yürürlüğe giren 6459 sayılı Kanun'un 6. maddesi ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 10. maddesine yeni bir fıkra eklenmiştir. Bu yeni fıkra aşağıdaki gibidir:

“Kamulaştırma bedelinin tespiti için açılan davanın dört ay içinde sonuçlandırılmaması hâlinde, tespit edilen bedele bu sürenin bitiminden itibaren kanuni faiz işletilir.”

B. Acele kamulaştırmayla ilgili yüksek mahkeme kararları

32. Anayasa Mahkemesine göre bazı durumlarda idarenin mümkün olan en kısa sürede özel mülkleri kamulaştırması gerekebilir. Kamulaştırma Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca idarenin, olağan kamulaştırma süreci için öngörülen işlemleri yerine getirmeden acele kamulaştırma yoluyla özel mülkiyeti hukuka uygun bir şekilde kullanma imkânı vardır. Ulusal mahkeme acele kamulaştırma sonucunda, taşınmazın idare tarafından el konulmasına karar vermiştir. Bu karar, taşınmazın mülkiyetinin kamulaştırmayı yapan idareye geçmesi sonucunu doğurmamaktadır. Mülkiyetin idareye geçmesi için ya taşınmaz malikinin idare lehine ferağ vermesi ya da idarenin Kamulaştırma Kanunu'nun 10. maddesi uyarınca kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil davası açması gerekmektedir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi, acele kamulaştırmanın bazı istisnai hâllerde, olağan kamulaştırma sürecindeki işlemler tamamlanmadan ve mülkiyet idareye geçmeden önce idareye özel mülkiyete konu bir taşınmazı, el koymak suretiyle kullanma imkânı tanıyan bir tedbir niteliğinde olduğunu belirtmiştir (yasaların Anayasaya uygunluğunun denetimi kapsamında Anayasa Mahkemesi tarafından 3 Temmuz 2014 tarihinde ((E. 2013/96–K 014/118) ve 27 Şubat 2014 tarihlerinde verilen kararlar (E 012–K 014/41)).

33. Danıştay 6. Dairesi, 9 Ocak 2015 tarihli kararı ile hidroelektrik santral projesi kapsamındaki acele kamulaştırmaya ilişkin Bakanlar Kurulu

kararını, aciliyeti gerektiren durumların ortaya konulmadığı gerekçesiyle iptal etmiştir (E. 2014/6510-K. 2015/4).

34. Yargıtay 5. Hukuk Dairesi 19 Eylül 2006 tarihli kararında, Kamulaştırma Kanunu'nun 27. maddesine istinaden açılan acele el koyma davasında taşınmazın değerinin belirlenmesinin, kamulaştırma bedelinin tespiti mahiyetinde olmadığını, bunun ancak delil tespiti mahiyetinde olduğunu belirtmiştir. Yargıtay 5. Hukuk Dairesi, kamulaştırma bedelinin, Kamulaştırma Kanunu'nun 10. maddesi uyarınca açılan dava kapsamında tespit edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Söz konusu Yargıtay Hukuk Dairesi, 30 Ekim 2008 tarihinde verdiği bir başka kararda, acele kamulaştırma sürecinden sonra idare kamulaştırma bedelinin tespiti davası açmaz ise olağan kamulaştırma usulüne göre taşınmazı kamulaştırılan kişinin kamulaştırmaz el atma dolayısıyla dava açabileceğini belirtmiştir.

C. Ekonomik veriler

35. Türkiye'de enflasyon, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayınlanan tüketici fiyat endeksine göre belirlenmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından (<http://www.tuik.gov.tr/>) yayınlanan tüketici fiyat endeksi dikkate alınarak oluşturulmuş Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın (<http://www.tcmb.gov.tr/>) enflasyon hesaplayıcısına göre somut davayla ilgili ekonomik veriler aşağıdaki gibidir:

a) 11 Haziran 2009 tarihi ile (ilk ödeme) 17 Mayıs 2010 tarihleri arasında (Asliye Hukuk Mahkemesine başvurunun yapıldığı tarihte) enflasyon % 8,98 oranındaydı;

b) 17 Mayıs 2010 tarihi ile (Asliye Hukuk Mahkemesine başvurunun yapıldığı tarih) 3 Şubat 2012 tarihleri arasında (kamulaştırma bedelinin ödendiği tarih) enflasyon % 14,09 oranında idi.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'YE EK 1. NO.LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

36. Başvuran kamulaştırma bedelinin yetersiz olması ve bu bedele faiz uygulanmaması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edilmesinden şikâyet etmektedir. Başvuran, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesini ileri sürmektedir. Bu madde şu şekildedir:

“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez.”

A. Tarafların iddiaları

37. Başvuran, kendisine verilen kamulaştırma bedelinin iki açıdan taşınmazının gerçek değerini yansıtmadığını iddia etmektedir. Başvuran bir taraftan, kamulaştırma bedeli hesaplanırken yüksek verimli tarım ürünlerine ilişkin verilerin dikkate alınmamasına yönelik ulusal mahkemelerin benimsediği hesaplama yönteminden şikâyet etmektedir. Diğer taraftan ise, sürecin uzun sürmüş olması ve idarenin acele kamulaştırma biter bitmez taşınmaza el koymuş olması dikkate alındığında, kamulaştırma bedeline, Anayasa'nın 46. maddesi tarafından öngörülen faizlerin ya da en azından yasal faiz oranlarının uygulanması gerektiğini düşünmektedir.

38. Başvuran ayrıca, Anayasa Mahkemesi kararının, Strazburg'daki Mahkeme'nin içtihadına uygun olmadığını iddia etmektedir. Başvuran somut davanın, Hükümetin görüşlerinde açıkladığı *Güleç ve Armut/Türkiye*

DÖKMECİ / TÜRKİYE

((kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 25969/09, 16 Kasım 2010) ve *Kurtuluş/Türkiye* ((kabul edilebilirlik hakkında karar), No.4689/06, 28 Eylül 2010) davalarından farklı olduğunu düşünmektedir. Başvuran ilk davada, ilgililerin kamulaştırma süreci boyunca taşınmazlarını kullanmaya devam ettiklerini ancak kendisiyle ilgili durumda, idarenin taşınmazına el koyduğundan kamulaştırma süreci boyunca taşınmazını kullanma imkânının olmadığını ileri sürmektedir. Başvuran, *Kurtuluş* davasında ise değer kaybının sadece % 3,67 olduğunu belirtmektedir.

39. Başvuran 3 Aralık 2015 tarihinde, kabul edilebilirlik ve esas hakkındaki görüşlerinde ona göre haksız olarak acele kamulaştırmaya gidilmesi ve idarenin, olağan kamulaştırmaya başlamadan önce yaklaşık bir yıl geçmesi nedeniyle taşınmazının meyve bahçesi olduğunu kabul ettiremediğini iddia etmektedir.

40. Hükümet öncelikle, kamulaştırma bedelinin, Kamulaştırma Kanunu'nun 10. maddesi uyarınca açılan dava kapsamında, somut olayda mahkemeye başvurulduğu 25 Mayıs 2010 tarihinde kamulaştırılan mülkün değerine göre belirlendiğini belirtmektedir. Hükümet, başvurana ilk ödemenin bu dava açılmadan yaklaşık on bir ay önce yapıldığını açıklamaktadır. Hükümet ayrıca, taşınmazın değerinin idare el koyduktan sonra arttığını ve tespit edilen kamulaştırma bedelinin bu tarihten sonra daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Öte yandan Hükümet, bu kamulaştırma bedeline el koyma tarihinden itibaren faiz uygulanmasının anlamsız olacağı kanaatindedir. Hükümet Anayasa'nın 46. maddesi ile öngörülen faiz oranının ancak kesinleşip de ödenmeyen kamulaştırma bedelleri için uygulandığını eklemektedir.

41. Hükümet daha sonra, başvurana yapılan iki ödemeyi ayrı ayrı değerlendirmenin adil olmadığını ileri sürmektedir. Hükümet başvurana toplam kamulaştırma bedelinin % 47'sini –yani 168.961 TL-, bedelin hesaplandığı tarihten yaklaşık bir yıl önce, yani mahkemeye başvurulduğu tarihte ödendiğini böylelikle başvuranın bu tutara sahip olduğunu ve istediği

DÖKMECİ / TÜRKİYE

gibi yatırım yapma imkânının olduğunu belirtmiştir. Hükümete göre ödemeler, zaman faktörü dikkate alınarak mukayese edilmesi gerekir.

42. Anayasa Mahkemesi gibi Hükümet de % 7,7'lik değer kaybının başvuranın üzerine orantısız bir yüklediği kanaatindedir. Hükümete göre bu yük, verilen tazminatın bir kısmı taşınmazın değerinin hesaplandığı tarihten yaklaşık on bir ay önce ödendiği için daha da hafiflemiştir.

43. Yüksek verimli tarım ürünlerine ilişkin verilerin dikkate alınmadığıyla ilgili şikâyet hakkında Hükümet, söz konusu verilerin Ermenek ilçesindeki verilerle hiçbir şekilde ilgisinin olmadığını ve sadece komşu ilçelerin verileriyle ilgili olduğunu belirtmiştir. Hükümet, kamulaştırma bedeli söz konusu veriler dikkate alınarak hesaplanmış olsaydı taşınmazın metrekare fiyatının, başvurana fiilen ödenen 12,23 TL değil de 12,04 TL olacağını eklemiştir. Hükümet bu ifadelerini desteklemek için özellikle başvuru gönderildikten sonra dosyaya aktarmak için istediği bilirkişi raporunu ibraz etmiştir. Hükümet söz konusu verilerin dikkate alınmamasının, taşınmazın metrekare değerinde önemli farklılıklara yol açmadığı kanaatindedir.

B. Mahkeme'nin değerlendirmesi

1. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi ve faiz uygulanmaması

44. Mahkeme, şikâyetin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını tespit ederek, bu şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir.

45. Mahkeme somut olayda, başvuranın Kamulaştırma Kanunu temelinde mülkiyet hakkından mahrum kaldığını ve söz konusu kamulaştırmada kamu yararına yönelik meşru bir amaç güdüldüğünü kaydetmektedir. Bu hususta başvuran, idare tarafından acele kamulaştırma sürecine başvurulmasının meşruluğundan şikâyet etse de başvuranın iptal

davası açarak idare mahkemeleri önünde idarenin söz konusu kararına karşı itiraz etmediğini belirtmek gerekmektedir. Oysa böyle bir dava, bu kamulaştırma sürecine başvurulmasının meşruluğunun denetlenmesini ve acil bir durum olmaması halinde bu sürecin iptal edilmesini sağlayabilirdi (yukarıdaki 33. paragraf).

46. Dolayısıyla somut olayda, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin birinci paragrafının ikinci cümlesi uygulanmalıdır (bk. diğer kararlar arasında, *Aka/Türkiye*, 23 Eylül 1998, § 43, Karar ve Hükümler Derlemesi 1998-VI). Geriye, bu yasal mülkten mahrum bırakmanın, başvuran üzerine orantısız ve aşırı bir yük getirip getirmediğini araştırmak gerekmektedir.

47. Öncelikle, başvuranın davasında Anayasanın 46. maddesinin uygulanmasıyla ilgili olarak Mahkeme, bu hükme göre, kamulaştırma bedellerinin kalan miktarına, ödememe sebebi ne olursa olsun, kamu alacaklarına uygulanan en yüksek faiz oranlarının eklendiğini kaydetmektedir. Yargıtay'ın yerleşik içtihadına göre, Anayasanın 46. maddesinde öngörülen faiz oranı, ancak kesinleşip de ödenmeyen kamulaştırma bedeli söz konusu olduğunda uygulanmaktadır. Oysa mevcut davada böyle bir durum söz konusu değildir. Kamulaştırma bedeli, karar tarihinde başvurana peşin olarak ödenmiştir. Bu nedenle ilgili kişi, iç hukukta Anayasanın 46. maddesinin uygulanmasını talep edemez. (bk. bu konuda, *Yetiş ve diğerleri/Türkiye*, No. 40349/05, § 46, 6 Temmuz 2010).

48. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğradığına ilişkin şikâyet konusunda ise Mahkeme, kullanılan yöntemler ile izlenen amaç arasında makul bir orantılılığın varlığından ve başvurana ölçüsüz bir yük yüklenmediğinden emin olmalıdır.

49. Bu bağlamda Mahkeme, her türlü mülkiyete saygı hakkı ihlalinin, toplumun genel menfaatleri ile bireyin temel haklarının korunması arasında “adil bir denge” gözetmesi gerektiğini hatırlatmaktadır (bk. diğerleri arasından, *Sporrong ve Lönnroth/İsveç*, 23 Eylül 1982, § 69, A serisi No.

52). İhtilaflı tedbirin istenen “adil dengeye” uygun olup olmadığını ve özellikle başvurana orantısız bir yük yükleyip yüklenmediğini belirlemek için, ulusal mevzuatta öngörülen tazminat düzenlemelerinin dikkate alınması gerekmektedir. Bu bağlamda Mahkeme, mülkün gerçek değeriyle orantılı makul bir tazminat ödenmediği sürece, bir mülkten mahrum bırakılmanın genelde aşırı bir müdahale teşkil edeceğini hatırlatmaktadır (*Papachelas/Yunanistan* [BD], No. 31423/96, § 48, AİHM 1999-II).

50. Somut olayda Mahkeme, idarenin Kamulaştırma Kanunu’nun 27. maddesi uyarınca acele kamulaştırma usulüne başvurduğunu tespit etmektedir. Bu işlem sonucunda, Asliye Hukuk Mahkemesi 11 Haziran 2009 tarihinde başvurana hemen ödemesi yapılan 168.961 TL tazminat ödenmesine hükmetmiş ve idarenin taşınmaza el koymasına izin vermiştir. İdare daha sonra, kamulaştırma bedelinin tespit edilmesi ve taşınmazın tapu siciline idare adına kaydedilmesi amacıyla Kamulaştırma Kanunu’nun 10. maddesi tarafından öngörülen olağan kamulaştırma usulüne başvurmuştur. Bu işlem sonucunda başvurana 208.527 TL ek tazminat ödenmesine karar verilmiş ve taşınmazın mülkiyeti idareye devredilmiştir.

51. Mahkeme, başvurana ulusal mahkeme tarafından olağan kamulaştırma işlemi sonucunda verilen ek tazminata gecikme faizi eklenmediğini tespit etmektedir. Mahkeme, ulusal mahkemeye başvuru tarihinden karar tarihine kadar geçen süreçteki enflasyonun etkisi dikkate alındığında söz konusu tazminatın, değerinin yaklaşık % 14 oranında azaldığını saptamaktadır.

52. Kamulaştırma bedelinin değerinin azalması konusunda karar vermesi istenen Anayasa Mahkemesi, müdahalenin orantılı olup olmadığını söz konusu değer kaybını toplam kamulaştırma bedeline göre değerlendirilmesi gerektiğine kanaat getirmiştir.

53. Mahkeme, Anayasa Mahkemesi’nin bu yaklaşımı ile aynı fikirdedir. Mahkeme, tarafların acele kamulaştırma ve olağan kamulaştırma işlemlerinin tek ve aynı işlem olduğunu kabul ettiklerini ve bu bağlamda

DÖKMECİ / TÜRKİYE

işlemlerin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiğini tespit etmektedir. Mahkeme ikinci tazminat kısmının uğradığı değer kaybını toplam kamulaştırma bedeline (377.277 TL) göre değerlendirecektir. Nitekim bu değer kaybı % 7,7'ye tekabül etmektedir. Geriye, böyle bir değer kaybının başvurana aşırı bir yük oluşturup oluşturmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

54. Mahkeme, Anayasa Mahkemesine göre bu şekildeki bir değer kaybı, başvuran üzerine orantısız ve aşırı bir yük getirmemiş olduğunu kaydetmektedir. Öte yandan, Anayasa Mahkemesi, başvuranın kamulaştırma bedelinin bir kısmını olağan kamulaştırma işleminden yaklaşık on bir ay önce alarak, tasarruf etme ve yatırıma dönüştürme imkânına sahip olduğunu düşünerek değer kaybının başvuran üzerinde meydana getirdiği yükün daha da hafıflediği kararına varmıştır.

55. Mahkeme bu tespiti katılmamaktadır. Mahkeme, Türkiye ile ilgili birçok dava kapsamında kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi konusunu daha önce de incelediğini hatırlatmaktadır (*Yetiş ve diğerleri* (yukarıda anılan), *Güleç ve Armut* (yukarıda anılan karar), *Kurtuluş* (yukarıda anılan karar) ve *Bucak ve diğerleri/Türkiye* ((kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 44019/09, 18 Ocak 2011). Mahkeme *Yetiş ve diğerleri* kararında % 14,68 ve % 43'lük değer kaybının ilgililere, kamu yararının gerekleri ile mülkiyet hakkının korunması arasında gözetilmesi gereken adil dengeyi bozan orantısız ve aşırı bir yük yüklediğine kanaat getirmiştir. Mahkeme buna karşın *Güleç ve Armut* ve *Bucak ve diğerleri* (yukarıda anılan kararlar) davalarında, kamulaştırma bedelinin % 10,74 kadar değer kaybetmesinin ilgililere orantısız ve aşırı bir yük getirmediğini kabul etmiştir. Mahkeme bunu kabul ederken, bir yandan tespit edilen oranın yukarıda anılan *Yetiş ve diğerleri* davasında gözlemlenen orandan daha düşük olduğunu ve diğer taraftan ise başvuranların söz konusu dönem boyunca mülkiyetlerini kullanmaya devam ettiklerini kaydetmiştir. Mahkeme, belirtilen dönemde başvuranların taşınmazlarını kullanmış

DÖKMECİ / TÜRKİYE

olmalarının, başvuruların tazminatlarının değer kaybını tamamen olmasa da yeterince karşıladığına kanaat getirmiştir. Bununla birlikte, başvuranın acele kamulaştırma süreci sonunda taşınmazından mahrum kalması ve dolayısıyla belirtilen dönem boyunca taşınmazını kullanamaması nedeniyle iş bu dava koşullarının *Güleç ve Armut* ve *Bucak ve diğerleri* (yukarıda anılan kararlar) davalarına göre önemli farklılıklar gösterdiğini belirtmek gerekir.

56. Mahkeme mevcut dava koşullarının, Anayasa Mahkemesinin atıfta bulunduğu *Arabacı/Türkiye* ((kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 65714/01, 7 Mart 2002) ve *Kurtuluş* (yukarıda anılan karar) davalarında da farklı olduğu kanaatindedir. Somut olayda kamulaştırma bedelinin uğradığı değer kaybı % 7,7'dir; Buradaki değer kaybı oranı, Anayasa Mahkemesi tarafından açıklanan davalarda (sırasıyla % 5 ve % 3,67) gözlemlenen değer kaybından daha yüksek bir orandır.

57. Anayasa Mahkemesi'nin, başvuranın olağan kamulaştırma işlemi başlamadan yaklaşık on bir ay önce kamulaştırma bedelinin bir kısmını alma, tasarruf etme ve yatırıma dönüştürme imkânına sahip olduğuna dair iddiasıyla ilgili olarak Mahkeme, başvuranın bu ilk ödemeyi aldığı andan itibaren taşınmazından mahrum kaldığı için bu iddiayı biraz spekülatif ve temelsiz bulmaktadır. Hükümetin zaman faktörünü dikkate alarak ödemeleri kıyaslamak gerektiğine dair iddiasıyla ilgili olarak Mahkeme, ilk tazminatın (168.961 TL), toplam tazminattan mahkemeye başvurulduğu tarihte güncellenen değerine göre değil de nominal (itibari) değerine göre hesaptan düşüldüğünü kaydetmektedir. Mahkeme bu durumun başvuranın lehine olduğunu kabul etmektedir. Mahkeme bununla birlikte, ilgilinin söz konusu dönemde mülkünü kullanamaması ve mülkiyetinden yoksun kaldığı andan itibaren taşınmazının değerine tekabül eden tutarın tamamını elde edemediği dikkate alındığında ilgilinin sağladığı kazancın önemli olmadığı kanaatindedir.

DÖKMECİ / TÜRKİYE

58. Öte yandan Mahkeme, Hükümetin söz konusu tarihten sonra belirlenen kamulaştırma bedelinde, idare el koyduktan sonra değer artışı yaşanmasından ötürü daha yüksek olduğuna dair iddiasının rastlantısal ve bu konuda hiçbir kesinlik olmadığı kanaatindedir. Her halükarda Kamulaştırma Kanunu'nun 10. maddesi tarafından öngörülen prosedüre açık bir şekilde gecikerek başvuran idarenin bizzat oluşturduğu bu durumdan Hükümet yararlanamaz.

59. Mahkeme yukarıdaki hususlar doğrultusunda, mahkemeye başvurulmuş tarihteki kamulaştırma bedeli değeri ile efektif ödeme yapıldığı sıradaki değer arasındaki farkın, gecikme faizinin olmamasına bağlanabileceği kanaatindedir. Bu fark, Mahkeme'nin, başvuranın, kamu yararının gerekleri ile mülkiyet hakkının korunması arasında gözetilmesi gereken adil dengeyi bozan orantısız ve aşırı bir yüke maruz kaldığına kanaat getirmesine neden olmuştur.

60. Dolayısıyla Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

2. İhtilaflı taşınmazın hukuki niteliği ve tazminat tutarının hesaplanması

61. Mahkeme, taşınmazın hukuki niteliği hakkında öncelikle, başvuranın söz konusu şikâyeti Mahkeme önünde ilk kez 3 Aralık 2015 tarihinde kabul edilebilirlik ve esas hakkındaki görüşlerinde dile getirdiğini kaydetmektedir. Başvuran ilk başlarda, tarım arazisi için uygulanan hesaplama yönteminden şikâyet etmiş ancak arazisinin meyve bahçesi olarak nitelendirilmesi gerektiği konusunda iddiada bulunmamıştır. Her halükarda Mahkeme, bir ulusal mahkeme tarafından yapılmış olduğu iddia edilen filli veya hukuki hatalar konusunda, Sözleşme tarafından güvence altına alınan hak ve özgürlükleri ihlal etmediği sürece karar verme yetkisi olmadığını hatırlatmaktadır. Öte yandan, Sözleşme'nin 6. maddesi ile adil yargılanma hakkı güvence altına alınmış olsa da, değerlendirilmesinin öncelikli olarak

iç hukukun ve ulusal mahkemelerin görevi olan delillerin kabul edilebilirliği veya değerlendirilmesi konusunu düzenlememektedir (*García Ruiz/İspanya* [BD], No. 30544/96, § 28, AİHM 1999-I). Somut olayda Mahkeme taşınmazın nitelendirilmesi konusunda herhangi bir keyfilik görememektedir. Hâkimler, taşınmaz üzerindeki dikili ceviz ağaçlarının yaşına dair acele kamulaştırma usulü çerçevesinde taşınmaz üzerinde gerçekleştirilen keşif esnasında tespit edilen bulgular ve Ermenek İlçe Tarım Müdürlüğü tarafından kendilerine gönderilen bilgiler ışığında, ihtilaflı arazinin tarım arazisi olduğuna ve söz konusu bölgedeki ceviz ağaçlarının meyve verme yaşında, yani 8 yaşında olmaması nedeniyle meyve bahçesi olarak nitelendirilemeyeceğine kanaat getirmişlerdir. Mahkeme, söz konusu keşif yapıldığı sırada başvuranın olmadığına doğru olmasına rağmen ilgilinin acele kamulaştırma aşamasında ceviz ağaçlarına atfedilen yaşa hiçbir şekilde itiraz etmediğini kaydetmektedir. Dolayısıyla başvurunun bu kısmı açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

62. Mahkeme yüksek verimli tarım ürünlerine ilişkin verilerin dikkate alınmamasından şikâyet etmesiyle ilgili olarak böyle bir durumun kamulaştırma bedeli miktarında bir düşüşe neden olabileceği ihtimalini reddedemeyeceğini hatırlatmaktadır; Ayrıca söz konusu kaybın tespit edilmiş olması ve başvurana ödenen miktarın kamulaştırılan mülkün değeri ile makul bir bağlantı içinde olmaması gerekmektedir (*Papachelas*, yukarıda anılan, § 49). Mevcut davada böyle bir durum söz konusu değildir.

63. Mahkeme, yüksek verimli tarım ürünlerine ilişkin verilerin dikkate alınmamasının nedeni olarak Hükümetin, söz konusu verilerin Ermenek ilçesi tarımsal verileriyle hiçbir ilgisi olmaması ve sadece komşu ilçelerinin verileriyle ilgili olduğunu söylediğini kaydetmektedir. Hükümetin verdiği rapordan da anlaşılacağı üzere, kamulaştırma bedeli, yüksek verimli tarım ürünlerine ilişkin veriler dikkate alınarak hesaplanmış olsaydı taşınmazın metre kare fiyatı, başvurana fiilen ödenen metre kare fiyatının 12,23 TL

DÖKMECİ / TÜRKİYE

olmasına rağmen 12,04 TL olurdu. Dolayısıyla söz konusu verilerin dikkate alınmaması, başvuranın kayda değer bir zarar görmesine neden olmamıştır. Başvuranın söz konusu rapordaki bulgulara itiraz edebilmesi ve fiilen uğradığı zararın ne kadar olduğunu kanıtlayabilmesi mümkün olmamıştır. Dolayısıyla başvurunun söz konusu kısmı açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a bendi ve 4 fıkrası uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

II. SÖZLEŞME'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

64. Başvuran Sözleşme'nin 6. maddesini ileri sürerek ulusal mahkemelerin acele kamulaştırma usulü kapsamında yokluğunda gerçekleşen keşfe dayandıkları gerekçesiyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir. Başvuran ayrıca, idarenin, taşınmazının sular altında kalmış olması nedeniyle yeniden değerlendirme olasılığının ortadan kalkmış olduğu halde acele kamulaştırma işleminden uzun bir müddet sonra olağan kamulaştırma işlemini başlatmış olmasından da şikâyet etmektedir.

65. Mahkeme, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi çerçevesinde vardığı ihlal tespiti dikkate alındığında (yukarıdaki 61. paragraf), somut olayda ortaya konulan temel hukuki sorunu incelediği kanaatindedir. Dava konusu olay ve olgular ve tarafların iddiaları bütünüyle dikkate alındığında Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki şikâyetin kabul edilebilirliği ve de esası hakkında ayrı ayrı karar vermeye gerek olmadığını düşünmektedir (bk, benzer bir yaklaşım için, *Kamil Uzun/Türkiye*, No.37410/97, § 64, 10 Mayıs 2007).

II. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

66. Sözleşme’nin 41. maddesi şunu öngörmektedir.

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

67. Başvuran, 3 Aralık 2015 tarihinde rakama döktüğü ve bu tarihten itibaren güncellenmesini istediği maddi tazminat için 1.400.000 Türk lirası (TL) (yaklaşık 456.000 avro (EUR)) talep etmektedir.

Başvuran manevi tazminat olarak ise 20.000 avro talep etmektedir.

68. Hükümet bu iddialara karşı çıkmaktadır.

69. Mahkeme, başvuranın maruz kaldığı maddi tazminatı hesaplamak için, 3 Şubat 2012 tarihinde başvurana fiilen ödenen tutar ile kamulaştırma bedelinin, Asliye Hukuk Mahkemesine başvuru yapıldığı 17 Mayıs 2010 tarihinden itibaren paradaki değer kaybı göz önünde bulundurularak hesaplanmış olması halinde başvuranın almış olacağı miktar arasındaki farkın dikkate alınması gerektiğine kanaat getirmektedir.

70. Mahkeme, tazminat ödenirken aradan önemli bir sürenin geçmesi gibi değer kaybına neden olan unsurlar dikkate alınmadıysa, tazminatın uygun olma niteliği riske gireceğinden (*Stan Greek Rafinerileri Stran ve Stratis Andreadis/Yunanistan*, 9 Aralık 1994, § 82, seri A No. 301-B), söz konusu tutar, ödeme tarihinde kamulaştırma bedelinin uğradığı değer kaybı belirlendikten sonra enflasyonun etkilerini gidermek için güncelleştirilmesi gerektiğini hatırlatmaktadır (*Scordino (No. 1)* yukarıda anılan, § 258).

71. Mahkeme söz konusu unsurları göz önünde bulundurarak başvurana maddi tazminat için 11.700 avro ödenmesinin uygun olacağı kanaatindedir.

DÖKMECİ / TÜRKİYE

72. Mahkeme ihlal tespitinin, başvuranın dava konusu olaylar nedeniyle uğramış olduğu düşünülen manevi tazminatı gidermek için yeterli olduğu kanaatindedir.

B. Masraf ve Giderler

73. Başvuran ayrıca, herhangi bir rakam belirtmeden ve kanıtlayıcı belge sunmadan ulusal mahkemeler ve Mahkeme önünde yapılan masraf ve giderlerin ödenmesini talep etmektedir.

74. Hükümet, başvuranın talebini desteklemek için herhangi bir belge sunmadığını belirtmektedir.

75. Mahkeme'nin içtihadına göre, bir başvuran ancak gerçekliği, gerekliliği ve makul oranda oldukları ortaya konulan masraf ve giderlerinin tazminini elde edebilmektedir.

Somut olayda Mahkeme, kanıtlayıcı belge olmamasını dikkate alarak, başvuranın masraf ve giderlere ilişkin talebini reddetmektedir.

C. Gecikme faizi

76. Mahkeme gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

BU GEREKÇELERLE MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesiyle ilgili Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki şikâyetin kabul edilebilir ve ihtilaflı taşınmazın hukuki niteliği ve tazminat tutarının hesaplanmasıyla ilgili Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki şikâyetlerin ise kabul edilmez olduğuna;

DÖKMECİ / TÜRKİYE

2. Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine;
3. Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki şikâyetin kabul edilebilirliği ve esası hakkında ayrıca karar vermeye gerek olmadığına;
4. İşbu kararın, tek başına olası manevi tazminat için yeterli adil tazmin teşkil ettiğine;
5. a) Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrasına uygun olarak, davalı Devlet'in kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde başvurana, her türlü vergi tutarı hariç, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk lirasına çevrilmek üzere maddi tazminat için 11.700 avro (on bir bin yedi yüz avro) ödemesi gerektiğine;
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak, ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
6. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine;

karar vermektedir.

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup; Mahkeme İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. fıkraları uyarınca 6 Aralık 2016 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Julia Laffranque
Başkan